

# Önkéntes néprajzi és nyelvjárási gyűjtők országos találkozója Szegeden

Csütörtökön délelőtt a szegedi egyetemeken Dugonics téri központi épületének aulájában a helyi Tanárképző Főiskola női karának hangversenyével kezdődött meg az önkéntes néprajzi és nyelvjárási gyűjtők idei országos találkozója. A kórus Kodály és Bartók népzenei gyűjtésen alapuló több művét adta elő nagy sikerrel. Ezt követően a vendéglátók nevében Hantos Mihály, a Csongrád megyei tanács vb elnökhelyettese köszöntötte az érkekeztetett résztvevőket. Dr. Ortutay Gyula, dr. Bárczi Géza, dr. Knizsa István akadémikusokat, Miklósvári Ásdort, a Művelődésügyi Minisztérium főosztályvezető helyettesét, Balassa Ivánt, a Művelődésügyi Minisztérium osztályvezetőjét és valamennyi megjelent vendéget. Ezután dr. Bárczi Géza akadémikus, a Magyar Tudományos Akadémia nevében tolmácsolt jókívánságokat a tanácskozásnak. A találkozót dr. Ortutay Gyula akadémikus, a Magyar Néprajzi Társaság elnöke nyitotta meg. Beszédében megemlékezett arról, hogy a néprajzi társaság az idén ünnepli alapításának hetvenötödik évfordulóját. Meltatta e tudományág kutatóinak azóta elért eredményeit és utalt arra, hogy Szeged és környéke népele-tének kutatása, az itt feltárt eredmények hogyan nyújtottak közvetve segítséget több nagy írónk munkásságához, kiváló irodalmi művek születéséhez.

Dr. Ortutay Gyula ezt követően az 1963-64. évi XII. országos néprajzi és nyelvjárási gyűjtőpályázatra beérkezett művek alkotóinak átadta a kétezer forinttól nyolcszáz forintig terjedő pályadíjakat. A pályázatra minden korábbi évnél több, összesen 339 dolgozatot küldtek be. Ezek összterjedelme meghaladja a 18 000 gépet oldalt. A gyűjtők számos illusztrációt, néprajzi tárgyat, népdalokat, meséket, elbeszéléseket tartalmazó magnetofon szalagokat is csatoltak dolgozataikhoz. A zsűri Szűcs István Borsod megyei református lelkész, Berényi Andrásné Heves megyei tsz-tag, Márton László Békés megyei tsz-tag, öt nappal a szavazás előtt Békefi Antal Vas megyei tanár és Zentai János Baranya megyei tanácsai dolgozó munkáit felemelt, kétezer forintot első díjjal jutalmazta. Rajtuk kívül még mintegy félszázan kaptak

az első, második és harmadik helyért járó jutalmakat. A Csongrád megyeiek közül második, illetve harmadik díjjal tüntették ki Zöldi Pál szegedi nyugalmazott postatisztviselőt, Vecsernyés Jánost, a Csongrád megyei tanács művelődési osztályának főelőadóját, Molnár István tápéi tanárt, Papp Imre szentesi tsz-tagot és dr. Börcsök Vince szegedi tanárt.

A találkozón délután megkezdődtek a tudományos előadások. Csütörtökön hat referátum hangzott el. Dr. Benkő Loránd, a nyelvtudományok doktora, egyetemi tanár, dr. Inczei Géza főiskolai tanár, dr. Deme László kandidátus, egyetemi tanár, Szabó Géza főiskolai tanársegéd, Várkonyi Imre felsőfokú tanítóképző intézeti tanár és Rakonczai Ferenc hődnevezésárhelyi tsz-tag tartottak nagy érdeklődéssel kísért előadásokat.

A tanácskozás pénteken és szombaton újabb előadásokkal folytatódik. A találkozó résztvevői befejezésül vasárnap közös tanulmányi kiránduláson vesznek majd részt a Csongrád megyei Tápé községben.

D. J.

# Kontárok nyomában

## A műstoppoló „mester” és a képfestő „művész”

Nemrégiben bejelentés érkezett a KIOSZ Szeged városi és járási titkárságához: kontár dolgozik az egyik szegedi háztetén, rakja a képményt. Gyors intézkedés, s az egyik társadalmi aktivista, ellenőr azonnal indult a helyszínre. A tettenérés sikerült, K. J. valóban ott dolgozott a tetőn, építette a képményt. Az ellenőr felvette az adatokat, hogy aztán megtegye a hivatalos bejelentést a kerületi tanács illetékes szabálysértési előadójának.

Mielőtt a kontárokkal bővebben foglalkoznánk, érdemes meghatározni, hogy mit is értünk a fogalmon. Ipar-egedély nélkül végzett szakipari tevékenység — mondja a hivatalos szaknyelv. A kontárok azonban többfélék, pontosabban két fő csoportra oszthatók. Vannak, akik nappal szakmunkásként dolgoznak üzemben, vagy ktsz-nél. Megfelelő szakképzettséggel rendelkeznek és csupán azért vállalnak ismerőseiknél kisebb-nagyobb munkát, hogy azt kisegítsék, és nem utolsó sorban mellékjövödelmet szerezzenek. Ez a „fusizás” viszonylag enyhén elbírálás alá esik, még a hatóságok részéről is. A gyakorlatban ugyanis bebizonyosodott, hogy több szakmából kevés a kisiparos és a különböző szolgáltató vállalatok sem pótolják a lakosság igényeinek kielégítését. Eppen ezért az egyik tanácsülésen már elhangzott olyan javaslat, hogy a megfelelő szakképzettséggel rendelkező és mellék-munkát vállaló emberek működési engedélyt (bizonyos kereseti lehetőség megszabásával), megfelelő adóztatással. Ebben az ügyben azon-

ban még nem született döntés. Ha lesz is határozat, mindenesetre az ilyen működés engedélyezése csak ideiglenes megoldás lehet, amíg ipari, tanácsai és kisipari szolgáltatóink nem nőnek fel az igényekhez.

Sokkal veszélyesebbnek tartják az olyan kontárokat, akik megfelelő szakképzettség nélkül vállalnak munkát. Nem véletlen, hogy a lakosság éppen az ilyen lelkiismeretlen pénzhajhászokat jelenti be az esetek többségében. Sok panasz érkezett már például az Oskola utcában évek óta működő „műstoppoló” ellen. Többben kifogásolták az elvégzett munka rossz minőségét, de előfordult az is, hogy a műstoppolásra beadott holmi egyszerűen szó-

rén-szálan eltűnt. A kerületi tanács szabálysértési előadójának többször eljárt ebben az ügyben is.

Többször foglalkoztak már a hatóságok és lapunk is a Mikszáth Kálmán utcában gicces képeket festő és árusító „művész” is. Sajnos, az évek során nem tudták „hogy megfogni” a „művészt”, mert a KIOSZ nem járhatott el ellene, mivel nem iparosról van szó, nincs is semmiféle iparegedélye. Mégis mindenféle adó fizetése nélkül a közízlést romboló giccses árusításával ebben az üzletben nagy forgalmat bonyolítanak le.

A napokban megjelent miniszteri rendelkezés szerint lesz már mód a giccses képzés elleni eljárásra. Reméljük, hogy az illetékes hatóságok most már nem késlekednek.

## Egyre többen veszik igénybe az Állami Biztosító szolgáltatásait

Mind népszerűbbé válik Szegeden is a dolgozók körében az Állami Biztosító által nyújtott számos szolgáltatás. Bizonyítja ezt az is, hogy a személy- és vagyonbiztosítással rendelkezők száma Szegeden 62 ezer 796. Ez a szám három ezernél több, mint tavaly ilyenkor. Mind többen veszik igénybe a kedvező és korszerű feltételeket nyújtó általános háztartási biztosítást, valamint a személybiztosítási módokat közül az önszegélyező csoportok által nyújtott szolgáltatások anyagi védeltségét.

Az előrelátás, a magunkról való gondoskodás mindig helyes és célszerű, hiszen az embert érheti olyan előre nem látott, nem várt

esemény, amely anyagi problémák elé állítja. Az Állami Biztosító Szeged városi fiókja is nyújt anyagi védelmet az ilyen előre nem látott és nem várt eseményre. Januártól szeptember végéig Szegeden a vagyonbiztosítással rendelkezők közül negyedszázan részesültek kártérítésben, amelynek az összege meghaladja a másfél millió forintot.

A személybiztosításon keresztül ebben az időszakban 2120 biztosított kapott a feltételekben meghatározott esetekre vállalt anyagi kártérítést. Ezt a számot egészíti ki közel 2 ezer fővel azoknak a száma, akik az önszegélyező csoportok intőző bizottságai útján részesültek 150-300 forintig terjedő rendkívüli segélyben. A vagyonbiztosítással rendelkezők közül Szegeden minden ötödik biztosított jut egy kártérítésre. A vagyonbiztosítással rendelkező 9171 személy közül 2096-an vették igénybe a feltételekben vállalt szolgáltatást. A személybiztosítással rendelkező 53 ezer 625 fő közül pedig 4107-en tapasztalták az előrelátás helyességét. Vagyon- és személybiztosításra januártól szeptember végéig közel 2 millió forintot fizetett ki az Állami Biztosító Szegeden.

## Az aktívártekezlet után

# Teljesítheti-e tervét a kenderfonógyár?

Szeptember első napján tanácskozássra ültek össze a szegedi kenderfonógyár kommunista műszaki dolgozói, hogy megbeszéljék, milyen módon lehetne az üzem termelését kilendíteni a holtpontról. Az aktiválás — amint akkor részletesen be is számoltunk róla — megállapította, hogy az év eleje óta felszaporodó termelés-kiesést, az elmaradást első-sorban nem a kétségtelenül létező létszámbély, nem is a jelenlegi építkezés, az üzem nagyarányú rekonstrukciója okozza, hanem sokkal inkább a létszámgazdálkodás lazaságai, a munkaszervezés hibái. Több fontos műszaki intézkedés életbe-leptetésének elhúzódnása és a munkaverseny visszaesése is késlelteti a kibontakozást.

## Leggyengébb a vizesfonoda

Több mint másfél hónap telt el az említett tanácskozás óta. Arra nem elegendő idő, hogy gyökeresen megváltozzék minden, de talán ahhoz elég, hogy az első lépéseken túl legyenek a cél felé vezető úton. Azért kerestük most fel a gyár néhány műszaki dolgozóját, Bérczy István főmérnököt, Lacsné István fődiszpcersert, Ördög András termelési osztályvezetőt és Gyulai Zoltánt, az üzemi pártbizottság titkárát is, hogy ismét szó essék azokról a problémákról, melyek a kommunista aktiválást foglalkoztatták.

Az első és legfontosabb feladatként jelölték meg akkor, hogy az év hátralévő részében az időarányos terv teljesítése mellett az elmaradásból is mintegy 158-180 ezer kilométer kenderfonalat is gyártsanak. Mint áll tehát a tervteljesítés?

— Szeptemberben teljesítette tervét az üzem, sőt 20 ezer kilométer fonállal többet sikerült gyártani — mondja Ördög András. — Sajnos a folytatás elmaradt: októberben ismét visszaesés következett be.

— Az üzem „leggyengébb” része most a vizesfonó. Ezen az osztályon legsúlyosabb a létszámbély és a fonási feltételek sem érik el a kívánt szintet — magyarázza az

okokat Lacsné István. — Az akadályokkal szemben egyelőre tehetetlenek vagyunk.

## Kulcs hely: az új csarnok

— Nagyon sok függ az új fonócsarnoktól — veszi vizsgálja a szót a termelési osztály vezetője. — A szárazfonón és az új csarnokban már most is jól megy a munka. Azok a szárazfonódások, akik a rekonstrukcióból eredő géphelyezések miatt most „munkanélküliek” lennének, az új csarnokban álltak gép mellé. Lényegében tehát ugyanazzal a létszámmal két termelői egy-séget foglalkoztatunk, s egy műszak ideje alatt másfél-háromezer kilométer fonállal készítenek többet.

— A lemaradás megszüntetésének kulcsa tehát az új fonócsarnok. Megkezd-tük az átállást két műszak-ra, s novemberben már e szervezés szerint akarunk dolgozni.

— Az ígéretésnek azonban nincs értelme — teszi hozzá szavaihoz a fődiszpcerser —, az elmaradást teljes egészében már nem szüntethetjük meg, csak csökkentésre összpontosíthatjuk az erőfeszítéseket.

## Ha késve és más rovására

— Ami az elmaradt műszaki intézkedéseket illeti — mondja Bérczy István főmérnök —, igazán nem hibáztatható senki. A műhelyben is kevés a szakember, nem jutottak hozzá, hogy megvalósítsák őket. Még a betervezett gépfelújítások is elmaradtak. Ennek ellenére az év végén megcsináljuk és bevezetjük a kannaömködőket, s a nyújtógépek szalagórait átalakítjuk. Ne is mondjam, más munkák rovására.

— Ha nem is ide vág egészen, hadd említsem meg — folytatja —, hogy a fonodai létszám növelésére ismét tesztünk intézkedéseket. Valószínűleg sikerül a téli hónapokra kölcsön kapni egy autóbustot aminek segítségével újabb dolgozókat tudunk behozni Földváról, vagy a megye más részéről.

— Az új dolgozók természetesen kisebb teljesítményt nyújtanak, egy ideig nem lehet úgy számítani rájuk, mint a régiekre. Az üzemi munkafegyelem is szokatlan

olykor számukra. A műszaki beosztású dolgozók igen fontos feladata, hogy tanítsák őket, törődjenek velük, de igényesek is legyenek irántuk, s ne tőrjék meg a lazaságokat.

## Nincs arányban az okokkal

— Bár az aktívártekezlet megállapította, hogy a létszámbély alakulása vagy a rekonstrukció halása nincs arányban az elmaradás mértékével, ezt a hangulatot nem könnyű leküzdeni az üzemben — mondja Gyulai Zoltán párttitkár. — Az első lépéseket, úgy érzem ennek ellenére már megtettük a nehézségek leküzdésében. Az idő szorít, közeleg az év vége. Csodákat nem várhatunk, de a szívós, lelkiismeretes munka előbb-utóbb meghozza majd az eredményt.

Mi történt tehát a kenderfonógyár kommunista műszaki dolgozóinak tanácskozása óta? Körülbelül az, amit a kérdeztettek elmondottak. Hibát még lehetne sokat találni. Hogy más ne említsünk, a munkaverseny-mozgalmat még mindig nem tölti be hivatását. Az első lépések után tehát következnie kell a többinek is. Ha az új csarnokban sikerül jól megszervezni a termelést, november-decemberre kizökkenhet a kátyúból a kenderfonógyár.

F. K.

## Mi újság a színházban?

Berdál Valéria november 11-én, Budapesten az Állami Operaházban éneklő Gounod Faust című operájának Margit szerepét.

Megkezdődtek a színház új revüoperettjének, a Madame X-nek a próbái. A darab librettóját Schneider Irta, zenéjét Masanetz-Janowsky szerezte. A revüoperett ko-reográfusai Eck Imre, a pécsi balett vezetője tervezte. Rendező Gyökössy Zsolt, a Vidám Színpad rendezője. A darabot, melynek a decemberi szegedi előadás a magyarországi ősbemutatója

lesz, három év óta nagy sikerrel játsszák Berlinben.

November 7-én mutatják be Jevgenyij Svarc a sárkány című szambólikus mesejátékát a Szegedi Nemzeti Színházban. A darabban mutatkoznak be a szegedi közönségnek Madi-Szabó Gábor és Sárosi Dezső, a színház új tagjai. A magyarországi ősbemutató előadás többi főszerepét Pagonyi Nándor, Demjén Gyöngyvér, Kátay Endre és Szabó Kálmán játssza. A darabot Komor István rendezte.

## Fellelegzett Zágráb

### Gyorsan apad a Száva

A szerda és a csütörtöki nap végre megkönnyebbülést hozott sok zágrábnak: a Száva vízszintje gyorsan apad és így nem kell újabb áradás veszélyétől tartani. A horvát főváros azonban még mindig szomorú képet mutat. Az elárasztott területeken összesen mintegy kétszáz ezer ember lakott. Tízezer családnak teljesen új otthon kell építeni, 30 000 család lakása megrongálódott. A katasztrófát súlyosbítja az a körülmény, hogy több ezer lakást sürgősen, még a tél beállta előtt kell felépíteni. A legújabb adatok szerint 100 üzem és 30 iskola súlyosan megrongálódott. A kárt összesen 100 milliárd dinárra becsülik. Hivatalos jelentések szerint eddig 17 holttestet találtak a vízben.

A háromnapos hósi harc következményeként zágrábban az élet normalizálódik.

A mentőosztagok és a Jugoszláv Néphadsereg alakulatai megfeszített erővel dolgoznak a még veszélyeztetett helyeken élő lakosok áttelepítésén. Csütörtökön reggelig összesen ötvétezer embert helyeztek biztos fedél alá. (MTI)

## A határ mentén...

A szegedi járás déli határa — hazánk határa is. Örömmel vesszük a két szomszédos ország — Magyarország és Jugoszlávia — egyre szélesülő kapcsolatát is. Ez azonban nem csökkentheti éberségünket a határszakaszban.

Vajon kikkel szemben kell védelmeznünk a határ vonalat? Mindig akadnak — ha igen kevés számmal is — olyan egyének, akiknek „nem tiszta a levegő”. Bűnösök, felelősségrevonás elől menekülők, kalandvágyók, akik egyaránt nekirágnak a nagyvilágnak. Olykor a garatra felöntött, alkoholfőzékben eltévedt emberek is eljutnának a „tilosba”, ha nem volna, aki megakadályozza őket ebben. Néhány diák — különösen bizonyítványosztáskor — a szülőktől való féltelmében, miután rossz osztályzata van, nem hazafelé, hanem a határnak veszi útját.

„A haza védelme a Magyar Népköztársaság minden polgárának szent kötelessége” — mondja alkotmányunk 51. paragrafusa. Határaink mentén ez a határ őrzésének elősegítésében is megtestesül. Az évek során

szép példák állnak előttünk a határmenti lakosság példás helytállásáról is. Jelen-tik az övezetben észlelt idegen személyeket, s odaadón segítik a határt megsérteni akaró elfogását.

A határőrség és a lakosság jó együttműködése — a határsértők kutatása, elfogása mellett — megnyilvánul a közös szórakozásokban, kulturális és sportprogramokban. Közös kulturális csoportjaink többször jelentős sikereket értek el a se-regszemléken. A polgári labdarúgó-csapatokban határ-őrök is játszanak.

A közegyek úttörőszervezeteiben „Keresd a határsértőt!” játékkal ismerkednek az úttörők, s ennek során ízelítőt kapnak a határőromantikából is.

Mindazok számára, akik tiszta, beszélgető úton járnak, mindenkor nyitva állnak forgalomellenőrző pontjaink. Ezeket érvényes úti-ökormányokkal nyugodt szívvel mehetnek rokonaik látogatására, ismerkedni a szomszéd nép életével, üdülni, világot látni a magyar állampolgárok. A határsértők azonban rajtavesztenek.

Bodor Mihály határőr százados